

Nr 66.

Av herrar **Sefve** och **Sundqvist**, *om höjning av anslaget till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.*

Till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, beviljade 1942 års riksdag ett anslag av 211.000 kronor, av vilket ett belopp på 50.000 kronor anvisades till föreläsningar i av krigstiden föranledda aktuella frågor. Riksdagen förutsatte härvid, att detta belopp skulle komma till användning för upplysningsverksamhetens bedrivande även på orter, där föreläsningsanstalter icke finnas.

Detta anslag på 50.000 kronor har under den gångna delen av arbetsåret visat sig vara till stor nytta för föreläsningsverksamheten, som lack vare detta kunnat nå åtskilliga avsides liggande orter. Ganska isolerade bygder, som utan statlig hjälp ej kunnat ordna någon som helst folkbildningsverksamhet, ha genom bidrag från de av riksdagen beviljade medlen kunnat erhålla åtminstone enstaka föreläsningar i aktuella ämnen. Även på andra håll, där bildningsintresset kämpat med stora ekonomiska svårigheter, har denna möjlighet till ett blygsamt statsunderstöd varit till ovärderlig nytta. Beklagligt nog har det tillgängliga anslaget dock varit alltför knappt för att kunna tillfredsställa behovet. Redan under höstterminen måste åtskilliga framställningar avslås, och för vårterminen synes skillnaden mellan behov och möjligheten att tillfredsställa det bli ännu mycket större.

Under sådana förhållanden är det synnerligen beklagligt, att det statsfinansiella läget nödgat ecklesiastikministern att föreslå en sänkning av anslaget till krisföreläsningar till 25.000 kronor.

Såväl krisföreläsningar som föreläsningar av vanlig typ förmedlas av centralbyråerna, som under denna tid nedlagt ett självuppoffrande arbete härpå. Före 1910 åtnjöto de för sin förmedling ett anslag av 18.000 kronor, vilket dock i samband med övriga besparingsåtgärder sänktes till 15.000 kronor. Denna beskärning medförde i och för sig betydande svårigheter. Under tiden efter 1940 har emellertid den ekonomiska situationen för dessa förmedlingsanstalter försämrats avsevärt mer än vad som svarar mot anslagsminskningen. Omkostnaderna ha nämligen i hög grad stegrats som en följd av den allmänna prisstegringen, och portoavgifterna ha höjts. Dessa omständigheter ha föranlett skolöverstyrelsen att föreslå en höjning av anslaget till centralbyråerna och således även av hela anslaget till föreläsnings-

verksamheten med 3.000 kronor. Departementschefen kan emellertid av statsfinansiella skäl ej tillstyrka hela detta belopp utan föreslår en fördelning av hela anslaget så att förmedlingsanstalterna få 16.500 kronor.

Det vore emellertid mycket beklagligt, om understödet till den aktiva föreläsungsverksamheten skulle minskas även med anslaget till centralbyråerna — i detta fall 1.500 kronor. Byråerna behöva säkerligen den höjning, som föreslagits av skolöverstyrelsen. Då emellertid under nu rådande förhållanden även en obetydlig utgiftsökning kan medföra svårigheter, torde man kunna tänka sig en kompromiss på så sätt, att centralbyråerna få en anslagsökning av 1.500 kronor men att denna ej medför en sänkning av hjälpen till föreläsningsföreningarna utan åstadkommes genom en höjning av anslaget i dess helhet.

När 1942 års riksdag förbättrade understödet till den populärvetenskapliga föreläsungsverksamheten, skedde detta utan någon höjning av åttonde huvudtitelns utgifter. Detta åstadkoms på så sätt, att 50.000 kronor överflyttades från anslaget till »Åtgärder för civil folkberedskap», vilket synes ha kunnat ske utan att under innevarande år skada denna senare verksamhet. Departementschefen framhåller nämligen i årets statsverksproposition, att på denna punkt likväl uppstått en reservation på omkring 225.000 kronor. Han föreslår även en sänkning av detta anslag med 40.000 kronor.

Det är självfallet mycket svårt att bedöma vad en eventuellt ytterligare sänkning med 26.500 kronor skulle betyda för den civila försvarsberedskapen under nästa budgetår. Det förefaller dock som om föreläsungsverksamheten borde i främsta rummet ifrågakomma vid en behovsprövning av denna storleksordning.

Under hänvisning till vad sålunda framhållits få undertecknade därför föreslå,

att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen föreslagna anslaget på 190.000 kronor till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, med dels 25.000 kronor till »krisföreläsningar» och dels 1.500 kronor till understöd åt centralbyråerna.

Stockholm den 19 januari 1943.

Ivar Sefve.

Gunnar Sundqvist.